

Yutas Tngryaw

1. Musa' Magal Tngryaw

wal maras Laisa' mbzyaq hugal qu Yutas Watan. musa magal sswe' nya' Tngryaw sa galang Ulay. cyux tqlihan ne squliq gi wal nha' se say mha nyux mtlequn qu tayal qasa.

“hazi iyat laqi' ne mama' su Tali' wah, wa' ini' ihi' wah se ngasal qu Tngryaw son nha qasa?” mkkal ki si say nya' mha 'laqi' nya' nanak Laisa'.

mqzinut balay qu mintswe' ki Yutas Watan (qasa). 'laqi' Taru' hya' ga, hya' nanak qu nyux mshra'. wal galun ne sunu qu sswe' nya' Hola' (hya). ru wal mxayal uzi se cipoq na' Laisa' yaba' nya' Yubay. misu qla, nyux mhtu se galang Ulay qu 'laqi' ni Tali', sswe' ni yaba' nya' Taru'. ini nya' snhi iyal qu tayal nyux cinhtu qasa. aw ga, lpgun ne mSkaru qu knal ni Tngryaw qasa lga, kahul balay se Pinmmoan qu tayal qani lma kwara bnkis nha' mkkal. nanu' si nha tqlihi cikay gi mczyawyaw qu Tngryaw qani.

“kya na' 'laqi' ne lkmama' Tali' pi? aw wal Sincyuk se buya' na' rwa? wal rasun ne yaya' se kinholan nya' rwa? bzyaq mu wal pongan squliq mkyahu' kmal mha nyal qutux Tngryaw se Ulay ru si pnhamut magal nenanu' tayal, ru ini' psqutux ki'an nya'. ini' pqtuqi uzi mha lha.” ini' thozay linlung qu Laisa' (uzi), nanak yaqu pinblaiqan mqyanux ne mama' nya' Tali' se raral qu maki inlungan nya', yaqu mkkinsat se Gipun, ru mnaki se Raka' ngasal Gipun ki kneril nya' Hanako' qu baqun nya'. ini tmasuq mciliq Tayal ki Gipun na' se ryax qasa. si ga musa pgleng Gipun mkkal ki atayal se rrgyax iyal qu Tali' qasa. wal nya' sblequn balay qu glu ta' atayal se uru' Pinmmoan nha' lga, rmow kinsat Gipun mtzyaw se Ulay la.

葉賢能

Squliq Tayal

賽考利克泰雅語 | 短篇小說 優選

“ima’ mnita’ se ryax qasa la, wal se hyu’i maras ne Hanako’ se wal myan ssatu’ buqul lkTali’ ryax qasa. mpusal mopu kawas hazi la qu inyat knita’ qu ‘laqi’ qasa. kia yan nanu kinmrkyas nya’ uzi la. yaqu Utaw Payas qu mwah kmal mha ini’ ga sswe’ su qu cyux mtlawlaw se tuqi ru halay ta’ balay magal, rasaw ta’ ngasal i mama’ su balay qu yaqeh qasa.” se ga inblequn kmal ne Tngryaw qu inwahan nya’ ru bnkis nya’ ga baqun mha yasa balay qu sswe’ ta’. lnglungun nya’ mama’ nya’ Tali’ se ‘naras nya’ mkkal squ Skaru. yasa balay aki pqlihan ne Gipun qu tayal ita’. nwahan psluhu ne Gipun kwara’ rgyax Sqzyacing. nanu ini ta’ swali qu mwah mingat ita’ mthoki qu Gipun lga, pskongat kwara’ pinbwahan ta’ la. mowtux qu mama’, biqan Gipun lalu’ ne mrhu tayal. ana mqububu mtalah qa Gipun ga, snhyun nha’ qu Tali’ ps’rux Raka’ nha. hya’ qu nigwan ne plahang ita’ tayal mha.

smka’ ryax qu hinkngyan nha, ru tehok ngasal ne Utaw Payas qu Yutas Watan ki Laisa’. inblequn nha’ zmangay rgyas ne Tngryaw. nyux mgirox se rhzyal se beh puniq plahan ne Utaw Payas. ini lailiq tunux mita’.

“ima’ lalu’ su?” pputan ne Yutas Watan. ini syuk ru t’ringun pinqzyu ni Yutas Watan yaba’ nya’ ru sswe’ nya’. si ga kyan qu baqun nya’ bnkis nha’ ru kwara mintswe’ nha’ ga, bbaqun nha mha mintswe’ balay.

“baqun su mnaki su inu’ se raral ga?” yalaw gi ini syuk na’ ru pqotan ne Yutas Watan qu kni’an ni bnkis ne Tngryaw. yala’ kyan qu baqun nya’ se hbku na’ se raral. llaiqun nya’ tunux nya’ qu Tngryaw qasa i mong Yutas Watan mha, “Taru’ ru Tali’ ga mintswe’”.

“yaba’ mu ga Tali’,” smyuk ke’ lru mita’ tayal qu roziq nya’ la.

“ima’ yaya’ su? baqun su Hanako’ ga?” m’qu cikay rgyas nya’ ru tmatuk tunux mha, “Hanako’ ga lk’aya’ mu. wal moqil la.” mhoziq roziq nya’ kmal.

tuliq Yutas Watan, halan nya’ tmatuk tunux qu rrawin nya Utaw Payas ru aki nha’ rasun Pinmmoan la qu Tngryaw.

qutux balay kawas mtkali se tuqi kahul Sincyuk ru tehok Ulay qu Tngryaw. sinllwan ni mkTaiay qu Tngryaw. Buya’ son ni yaya’ nya. aw ru wal mglu ki plmukan se hugal lga, ungat squliq sinlalu’ nasa ru wal nya’ si zngi uzi. qsuyan nya’ Watan qu snlhong

kmal ru nyux mwah se qsahoy nya' qu lalu' atayal.

“isu qu Watan qsuyan maku ga? yaqu Hola' qu baun mu cikay. sami qu mhyapas sa cipuy sami na' se raral. aw ga, wa' ini' ptna' qu alang misu hani? mouzyay saku' hkangi kni'an ni lk'aba' ru ungat qu s'uli' maki Raka'. giway thelu qu cyux zik nya'.” ‘nwahan mita' ne Tngryaw qu knian nya' se ‘laqi' na. aw ga, kia slaq ni qsuyan nya' Hola' cyux beh ne Raka' qasa qu baqun nya' linglung nanak. bsyaq maki hogal iyal, ru hbku na, iyat balay minglu ki maimama' ru qsuyan nya' se raral. mwah mbinah Ulay lga, wal m'uqu' kwara' qu qalang ru squliq mnaki se lqlaq syaw gong.

rasun yaya' nya' musa' Sincyuk, maki ki yaki nya' plmukan. yasa qu ‘laqi' misan baq mhkangi. ungat iyal knita' nya' qnxan ne Tayal se Ulay. yasa si glu ki laqi' ni Gipun ki plmukan. mrkyas lru s'agal kneril plmukan ni yaya' nya'. kian uzi sazing ‘laqi' nya'. gleng ga mlikuy, ru kneril qutux. minblaq mqyanux se galang hugal. swa' lga, wal mhoqil qu yaki' ru yaya' nya' lga, myaqih qu qsahoy nya'. ini' balay mklikuy ru psqehan ne kneril nya' la. pira' kawas wal lga, mgay kneril nya'. wal nya' rasun qu ‘laqi' nha'.

mwahan nya' hnkangi se qaigalang Togeng ga, ini' nya' ‘luy. aring kya lga, mnanak qu tunux nya'. wal nya' saiqihan iyal qu qnxan nya' maki hugal. wal nya' spucing yaqih ke' qu knian nya' Sincyuk. aw ga, wal si ‘nkux inlungan nya' se ungat hhalan nya'. qutux qutux ryax mhkangi se tuqi plmukan, ungat balay blaq ne zyaw maki qsahoy inlungan nya'.

sazing bzyacing qu pinhmtan nya' mhkangi se tuqi' ru pstnaq nya' qutux tayal balay se awsa' Cikutu'. ini' pczsali iyal ne glu ta' kahul Sinsiki'. aw ga, sgalu iyal uzi lru, thwazyun nha maqut ke' ta' tayal. czbaqan nya' qu tuqi aki nya' son mha kinholan nya' ‘usa' se Ulay la. wal nya' pturing qu imu' halan gmlu turak awsa' se rgyax qasa. aw ga, ungat qu pila' sbiq nya' ppiray turak, ru wal si phkangi lozi.

si glu se tuqi qu Buya' qasa. si pkqinzyatan se galang tuqi. msina' niqun, ru stubun nya' se zik ramu ni plmukan lhngan. ktan ne squliq ga, blingan nha nniqun, krangi nya' tqes miq. kruma ga, kyan qu squliq mu' ne btunux ru smilay na qraw gi ini' nha swali

Buya' mthgiru' se naingasal nha.

msrngsuh nha tayal maki galang mkTai'ay, qzyun mhikan ru m'uraw iyal uzi qu hi ne Buya'. ta qu lukus nya' ka ini' lahi ana qutux qasa. mstmaq ru sknuh iyal. mttat' se galang balay tayal lga, mzimu cikay qu Buya' qasa la. ana gnogun ru czqren ru kohun ne tayal ga, ini' nya' sli se qsahuy inlungan nya'. bsyaq min-ungat ana qutux ke' nya' ru baq mkkal ki tayal kya'. ini' kngungu lgi nyux nya' pwahan kwara' knita' nya' se 'laqi' na se raral. "kahul si Ulay kuzing," mha nanak linglung. aw ga, musa' saisazing ryax na qu hknngyan nya', ru ptaihok Ulay la.

"ima' qu halan maku tqpah la? wal babaw kayal lk'aba' mu ru iyat mu kntan iyal qu maimama' mu. ima' uzi qu minczwe' mu?" wal qutux kawas tnkren ne Buya' qani. kruma ga, qnexan nya' se plmukan qu mhtu se inlungan nya'. kruma ga, yaqu inyaqih ne kneril nya' qu mhtu ru t'aring mknguray nanak. ru mt'yu ryaw ryaw sgatu' se tuqi mtlequn. lhngan lga, ms'ux mtubun se tanux tayal.

qutux ryax hknngyan nya' lozi, nyux maki se zik pinzitan la. "blaq balay behoy ne pinzitan qani, ru mkuum iyal," mha kmal nanak. 'lwan nya' qu cipuq lhyuh syaw pinzitan, ru qziun nya' hi m'abi. zyan na knian nya' se ktu ne yaya' nya'. hrhul ru ungat qu psazyu' hya'.

ta qu tayal mlu turak ru wal psyaxan lindu' ne turak lga, si 'nekux mha kyan 'lyutux nya' qu pinzitan qasa. incyugal ryax wal nha ktan ru wal si ps'qu kwara' tayal Ulay. wal nha slpu kwara', wal nha syan iyal ngungu se mwah zik pinzitan qasa, kyan balay 'lyutux cyux maki se pinzitan qasa.

1.接叔公鄧料回家

瓦旦伯公帶著萊撒下山。他們要去井上接他的堂弟鄧料回來。那裡的人在逗弄著，把他當作神經病看待。

「應該不是你打立叔叔的兒子吧，要不然為何不直接回家呢？」伯公對著萊撒說話，他把他當作自己的兒子看待。

伯公和眾兄弟生活清苦。打路的小孩，只剩他一人。他的弟弟候喇，在大洪水中失去生命。萊撒的父親由拜在萊撒孩童時，因病而故。如今，這位家父的么弟打立，他的兒子居然出現在井上部落，他簡直不敢相信。然而，石鹿老者聽鄧料本人提到的事情，就指證歷歷地確信他來自本門。只是他們對於不知自己來歷的鄧料玩弄了一番。

「打立堂叔的兒子還在嗎？他不是孩童時，就去新竹了嗎？他不是被他的母親帶回娘家了嗎？我久聞山上的人談及一位鄧料的人，他亂拿東西，沒有住處，也不太走正道。」萊撒想不透，他只記起打立堂叔以前生活富裕，在做日本警察，跟妻子花子住在日警宿舍。事逢日本人大力掃蕩泰雅族人。堂叔領著日警和族人和解。他安撫本門山後的族人的心，因而日本人請他在井上為他們服務。

「這些年來，我沒看過。花子在我們辦完打立的後事後，她不經我們同意便把他帶走。到現在為止，大概有卅多年沒再看過那小孩。就因為吾道巴亞斯來告訴我，在路上走來走去的人可能是我的堂弟，所以我們要去把你那位可憐的堂叔接回來。」當然，鄧料也要把自己的經歷，自己的家人說清楚。這時，伯公想到打立叔叔帶著他到石鹿和族人和解的情形。正當日本人要對石月的所有族人趕盡殺絕時，叔叔向族人直言，若不聽從規勸，我們會遭塗炭。叔叔的勇氣，得來日本人的讚歎。所有的日本軍人深信打立可以立足會所。他可以妥善照顧所有族人。

他們走了一上午，到了吾道巴亞斯家。兩人仔細端詳著鄧料。鄧料在火堆前席地而坐，沒有抬頭。

「你的名字是誰？」瓦旦伯公問。沒有回答，於是伯公從自己的身世談起。希望能讓他記起自己的祖先和親人，確認兩人的關係。

「你知道你以前住的地方嗎？」見及問起祖先親人沒反應，伯公怕他離開時年幼，繼續問著。伯公說到打入和打立是親兄弟時，鄧料抬了一下頭。

「我爸爸是打立。」他回答並抬頭看人。

「你母親呢？你認識花子吧？」他皺了一下臉點頭。「花子是我母親。她死了。」眼珠泛著淚說。

於是伯公向表兄吾道巴亞斯道謝，然後準備帶鄧料回家。

鄧料從新竹尋路回井上花了一年的時間。前山人給他新的名字。他本名是撫亞。只因在城市和漢人生活，沒有人呼他的名。而瓦旦是堂兄，一經他提醒才把沉在心中的乳名想起來。

「你是我的瓦旦堂哥嗎？我只記得候喇，我們小時一起玩耍。可是我們村子怎麼不太一樣了呢？我一直在找父親曾住的地方，但沒有認識的人。現在都是外省人住裡頭。」他去過幾回以前居住地方，但印象中候喇的水田和隔著的會所與以往不同。他住城市太久，又值年幼離開，真正和眾兄弟相處日子不多。長大成人後回到故里，山谷的部落已不能與昔相比。

他的母親隨後把他帶到新竹和外婆一起住。他對井上所見有限。只跟日本的小孩在一起玩耍。長大成人，母親為他擇偶，生了一對子女，全家和樂相處。日子過了很久，外婆和母親相繼逝世，心情糟透。夫妻關係因而受到影響，幾年之後，妻子協著兒女離開。

他曾到桃園四處找尋，一無所獲。從此精神受創，對他生活的城市感到厭惡，而口出咒誓。但對於無處可去又感到茫然，心中自不是滋味。

二個月後，在通往竹東的道路上遇見了一位同族的人。那位尖石來的人原先不太理睬，但念於同情心，用族語向他說話。指著路告訴他往井上車子等候的地方。然而他口袋中一文皆無，於是還是用雙腳繼續走著。

撫亞沿著車道走著，沿著路乞討。累了寄在別人籬下打盹兒。有人見況，則如餵眷拋些食物。果不期然，有人卻扔頭或拿著竹苗掃打驅趕，就是不讓撫亞駐留家前。

五峰部落的人見撫亞此人又瘦又髒感到不快。他到了族人的部落時，身上的衣服從未換過，又破爛氣味又臭。見到的人玩弄著他，欺負他，他不為所動。好久沒有說過的族語，現在漸漸地可以說出口。孩童的記憶也一一呈現心中。心中自己說了一句：「我從井上來的。」然而還要花上二天的時間到達。

「我要去依附誰呢？父親過世了那麼久，又好久沒見伯叔。我的堂兄弟呢？」撫亞流浪了一年。心中有時浮出城市的生活情形；有時是那差勁的妻子。他開始傻呼呼地，而且轉成在街頭胡言亂語。夜來臨，就立睡在他人屋簷。

又走了一天，他走入隧道裡頭。「隧道吹的風很涼，這裡又陰暗。」他向自己說。他找了石牆凹處，捲起身子睡著。他感覺就像駐在母親肚子裡，溫暖又安靜。

那乘坐車子的人，車燈照住他時，所有的人嚇了一大跳。經過了三天，井上的人嚇壞了。你一言我一語地大家談論著隧道鬧鬼的事。每經過隧道時大家都害怕起來，直言裡頭住了個鬼。

2. Sllwan Nha Tngryaw

kya qu tayal inkbhul kmal ru ini' baqi kmal lga, si czqriq sinlalu' mha Tngryaw la. utu sm'ang bnkis mha "tngryaw su balay, ini' su thzyazi kmal ana' qutux ke'. kyalun misu mha son qani ga, smsyuk su tehasa, ru ini' su pong." tayal maki' se qalang Ulay, ru maki' se R'uzyan, ru maki' se Skaru ga, wal nha pongan qu zyaw ne Tngryaw kwara'. psqzyu nha ggbyan masuq mtzyaw mhngaw se ngasal. ru twangan nha pzyux iyal yaqeh ne zyaw kmal. "Tngryaw su balay, ini' su thzyazi kmal ana cipa." son nha mha qasa tmasuq qu ke' nha' gi kuna ini' syuk kmal lelaqi' qasa ma.

aw ga, ini' kayal ana qutux zyaw ne Tngryaw qu bnkis myan. ana' glu myan uzi ga, ini' nha' klan gi yaqeh lalu' ne Tngryaw qasa. yaqu, tehuk ryax lhngan ru ini' p'abi qu 'laqi' lga, sngngwan nha' mha wahan su kmzyap ne Tngryaw la. ihi' abi' ga, sm'ang qu

bnkis. ru utu helaw m'abi qu 'laqi'. wal qzyun mngungu ru si pinhmut mspi' 'nbyan ne 'laqi' qasa. aring kya lga, pzyux nenanu' mhtu se zik inlungan nha lozi. krangi' nha 'lyutux mwah kmzyap 'laqi' ini' abi' qu Tngryaw. niqun nya' qba' ru kakay qu mngilis 'laqi'. kyapun nya' qu ini' pong ke' bnkis qu 'laqi'. rasun nya' qalang Mintuyu', bhlan nya' ne wahi se syaw gong, psgyusan nya' gyus, ru pqaniq nya' hozil ki bzwak qnhyun rgyax. twangan nha ru twangan nha qu yaqeh ke', pzyux iyal tnnwan nha pinqzyu yaqeh zyaw ne Tngryaw. si nha say mha yaqeh tayal balay qu Tngryaw qasa la.

nanu' i baqun atayal wal tzyaqeh mtzyaw nanak ga, utu kmal gleng ru sm'ang nanak mha, "Tngryaw saku balay wah. hazi nyux saku qzwan mtlegun tunux la. wal saku' si pinhmut mtzyaw nanak lpi? aki' saku' si usa' syaw gong qalang Mintuyu' ru hala si tmatak kya nanak." swa lga, utu si psyaq kwara' glu nya' qasa, ru zngyan nha qu tnqihan ne qutux qasa la. swalan nha ru kmal qu bnkis mha, "nway la, nway i nyux su baqun qu yaqeh su. laxi qu zyan nasa hya' lki. laxi psnanak ru laxi pinhmut mtzyaw hya'. kwara' simu 'laqi' ga, 'nblaq linlung ru 'nblaq musa' halan mamu. blngani qu cinhmut hya', laxi kzyan Tngryaw. 'wah se zyaw balay 'wahan mamu."

kahul se mkTaiay qu yaqih lalu' qasa. si mulux ryaw ryaw si tuqi qu Buya'. pqutan nha lalu' ga, ini' syuk ru biqan nha "Tngryaw" sinlalu.

"Buya', wa' su wal pyalan ne kneril su? ktwa krah qu 'laqi' su la?" mssyuk glyun ne Watan maqut. mkkal na ryax wal ka iyat minqbaq sazing minczwe' qasa. tpucing suru qu Laisa'. ini' kal nanu' qu snbes bnkis 'laqi' hya'. pktwahiq qara hnknngyan nya' ki mama' nya'. yaqih nya' smok sknux qu hi mama' qasa. si pong bnkis mkkal se wahan nha tuqi qasa. "ima' baq qu tkawan tunux ne kneril qasa. wal si 'bciq mgay ru wal nya' rasun qu mqwas Cyugak na sazing 'laqi myan."

ini' kzyup na gwagi ga, tehok se ngasal nha Pimmoan la. ta qu Irah nya' Ciwas, n-gaon nya' kpzyux phapuy ru shrkal nya' ppaimea' nya' qsyas. glengun nya' sinr'zyut lukus plkusan ni Swagi nya'.

"suxan lga, halay misu pturing qu pincyagan ne lk'aba' su,

snbil ni lkawtas Atay. mosa' su minblaq kya, ru pqumah se qu tinbulan ni lk'aba' su. babaw nya' i minblaq su lga, halay ta' hmkangi qu wal rasun mgay qu 'laqi' su." masuq kingbyan Tngryaw qasa ki qsuzyan nya' lga, pnqzyu ke' la. Watan qu nyux balay smpung se qqyanux ni sswe' nya' babaw ryax. mqas iyal inlungang nya' gi nyux mhtu uzi qu mintkali hugal sswe' nya'. aring se awbih wal Gipun ga, mn-gyat mqlah qu glu nya' se rgyax qani.

2.鄧料，這個綽號

若有人說了千百次而不聽從，人們就叫他鄧料。老人們也罵：「他是十足的鄧料，說了也白說。請這人這樣做，卻反道其行，從不聽從。」井上，白蘭，還有石鹿部落的族人都聽聞鄧料的惡行。工作結束回到家休息時，拿來討論一番，你一言我一語地加油添醋。最後，就拿「你真是鄧料，無法和你溝通」來結束談話的內容，以免晚輩反過來問東問西。

不過，我的家人從未談及鄧料的事，連我們的親友也因他的壞名聲而避之不談。只是到了夜深，小孩子睡不著，大人們拿鄧料會來捉小孩來嚇唬。小孩們更行恐懼，而亂夢一通，從此心中浮現許多莫名。鄧料像是惡魔夜裡來捉不睡覺的小孩；把哭泣的人手腳吃掉；再不，就來捉住不聽話的小孩，帶到民都有附近，用藤索把他綁在大樹，剝腸切肚地拿去餵野狗和山豬。惡行之言日積月累互傳加諸於其身，於是鄧料就等於是所有的壞。

如果有人自知理虧，便先責備自己說：「我真是鄧料，我遺傳到他的神經，我怎麼也會做事那麼隨便呢？我乾脆自己到民都有溪旁搭個寮住起來好了。」大家聽了哈哈大笑而忘了此人犯的錯。大人們於是會說：「既然他知錯了，我們就原諒他吧！大家別學鄧料，不要獨斷亂為，你們各各要好好思考事情要怎麼做，放掉粗莽，要走正確的道路。」

只因撫亞在村莊裡自言自語不斷的說話，問起姓名，又不告知他人，五峰部落的人用鄧料代替其名。

「撫亞，你的妻子為何離開？你的孩子多大？」瓦旦伯公轉過頭來問。兩個人談起往事，萊撒則跟在後頭不說話。他故意把距離拉大，不願受在忍受不住堂叔身上的氣味。只是靜靜聽大人說話。「我那知道那位頭腦不清楚的女人，她帶著怒火離開，還把上國中的小孩帶走。」

太陽未下山，一行人到了本門。他的嫂嫂奇瓦絲已備妥了食物，也燒了洗澡水和整好衣物給她的小叔使用。

「明天我來指出祖父留給你父親開墾的土地。你可以在那裡墾作過日子。等你的日子好些，我們再去尋找你的兒女。」鄧料和堂哥吃完晚餐後聊起來。堂哥開始策劃堂弟的未來。他心非常高興有了流浪外頭的堂弟回來，因為日本人要離去之前，這個家族的人口就逐漸減少。

3. Mwah Ksyu Ghap Tani'

maki' se Pinmmoan wi qu Yutas Tngryaw. si lawlaw mhkangi' se lelahoy. kura ktan se mzboq, kura ga lhngan iyal mhtu se ngasal. ini' baqi kmal ne Yutas Watan. ana' s'angun ga, wal si abi' se qong sakaw ru si umuk tapang kya. si psqmtux linlung mita' qu Yutas Watan, yalaw gi ungat qbaqun nya' zyaw na sswe' nya' qasa. ungat ke' nya' kmal ki hya' uzi. qutux ryax, sazing ryax, qutux bzyacing, cyugal bzyacing wal, si nya' laxi kya la. swa lga, ini' cinkita' tayal la, ini' nya' skuy se inlungan uzi qu sswe' qasa. ini' pquci mha nanu' nyux su pcyagun, nanu' zyaw nyux su llungun, ru mnwah su inu'? mosa' su inu'? krangi' nya' iyat kntan tayal zyan nani hya', si sey insuna' ne behoy qu Tngryaw qasa.

wal zngyan la qu tayal qasa. wal zngyan ne Yutas Watan ru kwara' hi ngasal myan. wal si kongat se qmisan wal qasa.

"cyux hmswa' kya la? cyux inu' la? kuna wal mhoqil se tuqi lga? hzyaq balay kawas wal qani. cyux mblaq mqyanux nanak hya' ga? aw ru, 'lwan ta' inu' qu cyux mtlegun tunux nqu Tngryaw qasa la?"

lungun iyal ne Yutas Watan, ru pqutan nya' nanak mha, "wal ta' spyun pi? wal tmring lhbun maku' qu yaqeh qasa pi? aaay, son nanu' la?" kyalun nya' kneril nya' Yaki' Ciwas qu snramat inlungan nya' qasa.

aw ga, si pbcic smazyu sm'ang Yaki' mha, "cyux su mtngryaw uzi la, cyux su mnanak lnglung, cyux su si pinhmut kmal ke' kya' nanak. baqaw su zyaw nya' la. bali cipuq 'laqi' na'! linlungaw nya' nanak zyaw nya'. yalaw gi, si mulux mtzyawzyaw nanak. ini' kyal ana' qutux ke' i ktan. ini' kusa' mha Irah qutux i mwah. kyalun lga, si psnanak se syaw. si pkura si tehasa tayal. ana su si linlungi ga, baqun su sson su nanu' lga?" inqruyux ru ini' hngaw lmpu kmal qu inyaqeh nya' ki Swagi' nya' Tngryaw Yaki' Ciwas.

yasa qu Irah hya', ini' sru kmal i wal nya' seqihan tayal. ru wal mhutaw balay lhbun ni Yaki' Ciwas si bsyaq iyal ini' cinkita' qu Swagi' nya'. kura' lga, skayal nya' lelaqi' nya' Ciro, ru Saita', ru Amuy. kyalun nya' Laisa' ki Yumin mha hali hmkangi' ha. hali hmkangi' mama' mom Tngryaw. hazi cyux mqyaqeh se lelahoy la. hali mita' se gwahan nya' syaw gong 'osa' Mintuyu' qasa. wal yaqeh snpi ni mama' mamu Watan. sramat nya' iyal sswe' nya' ka

cyux mtlequn qasa. sasan lga, halan nha hmkangi' la.

mbzyaq gong 'osa' qalang Mintuyu' ru mkaraw se halan ne Tngryaw qu sazing mintswe' qasa. mnkuh Yumin ki Laisa'. ktan nha pincyangan be'nux ne Tngryaw qasa lga, "takin lokah mtzyaw qu mama' qani," mtnaq mqala' kmal lha'. nyux nya' qmahon qu syaw gong. nyux nya' ttakan tatak qu kska' qinmahan nya'. hluzyun nya' ne ruma' qu gsya kahul gong. ru phapuy se beh tatak nya'. giqas na' pinpuzyan nya'. giqas na' rnamu nya' ne qaling tatak qasa. hwagan nha' mha, "mama', mama'!" ga, ungat snyuq nya'. hkngyun nha' suru tatak, tngan nha' sesyaw qmayah. ungat tayal cyux kya uzi. "wal inu' mama' qia?" mha mama' Laisa'. "hata' ngasal, halay ta' kmal mama' Watan la! mtkari' balay qu Tngryaw qasa. baqun nha' hmkangi' lga? si ga si n-goy ngasal mwah nanak ki?"

n-gon Yutas Watan se ngasal.

kya mpusal ryax wal la, mhtu Tngryaw la. nyux ms'ru se blihun ngasal ne Yumin. gyahan nya' binah qlu' blihun, ru ms'ru se kska' bnanng psru blihun.

hmow Tidu' 'laqi' ne Yumin mha, "nyal Tngryaw la!" mstoput mgyay kwara' lelaqi' mnaki' si khu' mnaw. wal mngungu mgyay. "pot!" mngungu mgyay wi Tngryaw gi hngzyang iyal hnawan ne Tidu'. "tong!" mha ptacing si qlu' blihun qu tunux ne Tngryaw qasa, ru wal mha, "agay, wah! quci' simu wah! wa' nanak nyux kmux qu lelaqi' qia!" sm'ang mgyay. lungung nya' ru mbzinah lozi. yalaw iyat pnongan 'laqi' kmal ana qutux ke' nqu Tngryaw qani. si qqala' ms'ru kya' mong ke' nya'. ini' pzwi.

"nanu' zyaw su, Tng..., Yutas?" son ne Asaw, hya' qu cyux mksobeh ki Tngryaw. aring hbku' lelaqi' qasa ga, iyat nha ktan iyal qu Yutas qasa. yaqu sngungu ne yaba' qu wal nha baqun.

"iii, inu' yaba' su?" pqutan nya' Asaw. ini' qbaq kmal lgi ini' pqbbaq ki 'laqi' uzi. nyux ini' ptta' tunux nya'.

mwah ksyu ghap ru bway qitun ru tani' tmi' qu Yutas Tngryaw qasa. son mha mwah kmsyu tayal hya' ga, aki' son mha "mwah msina', mwah mket nenanu," ru aki' son mha "mwah magal." aw gi ungat tayal mwah tbzinah kinsyugan nha' qasa hya'. pnhyun nha' trakis, qitun, ngahi', ru nenanu. krahuh ru mkbway pnuhi lga, si ga halan su pnbiq magal nanak. kruma' ga, utu ini' biq qu tayal

qasa. hazi gi bsyaq iyal ryax wal lru wazyal nha zngyan la. “bali ktwa’ uzi qu kinsyu ki isu lki,” mha qu tayal qasa. “baha su son mha ktwa’ qu hway su lpi?”

“nway mwah pbeq pnhyun nya’ hya’,” son nya’ Tidu’ yaba’ nya’ Yumin. mwah ngasal gbyan ru slpu ne Tidu’ qu ‘nwahan ngasal nqu Yutas Tngryaw.

aring ryax qasa lga, ini’ kongi’ ni ‘laqi’ qu Yutas qasa la. aw yasa qu ke’ sngungu ne bnkis. blaq tunux ne Yutas qasa. lokah hi’ nya’ uzi. motux balay ne tayal hya’. mnayang nanak, muhi’ nanak, hya’ qu mrhu ne atayal balay. hya’ qu ini’ rngil mlu suru ne bnkis, mqutux inlungan nya’ linglung zyaw, ru mtzyaw nanak, mqyanux nanak se rgyax qasa.

3.到家裡來借種子

鄧料叔公最初住本門時，只是自言自語地走來走去。有時一早就可遇見，有

時深夜才見到人。瓦旦伯公說不動他。只罵他一句，便躲到床角蓋起棉被。伯公束手無策，對他的行徑毫不知情，也無從說起。一天，兩天，一個月，三個月過了，於是伯公放棄。結果，他再也沒出現了，家人也就沒把他放在心上。沒人問起，他做些什麼？他吃什麼？他去了哪裡？或要去哪裡？把他當成未謀面的人，把他當做風的氣息看待。

我們把那個人忘了。瓦旦伯公和我們把他給忘了。他消失在那年的冬天。

「他在做什麼？他在哪裡？可能死了嗎？今年那麼冷，他熬得過去嗎？我們又能到哪裡找那位發了瘋的鄧料呢？」

瓦旦伯公左思右想，於是捫心自問：「我有夢過他嗎？他有在我的心坎撇上一回嗎？啊呀！怎麼辦？」他向妻子說出心中的煩惱。

大婆婆責怪的語氣說：「你也在做鄧料了，你心使壞，在那裡胡言亂語。你怎知道他的事，他又不是小孩子，他會看著辦的。你看，他沒事就亂跑，見到人也不理會，也從沒叫一聲大嫂。跟他說話，就側一邊，你再怎麼擔心，你知道他在做什麼嗎？」她的話落落一大段不間斷，她對鄧料小叔失望透頂。

大嫂嘛，從不隱藏內心的抱怨。但因久未見小叔，她胸口著實地沉了一下。她於是告訴她的兒女七柔，穀大，和阿木伊。然後告訴萊撒和由命。命他們負責去找。還說小叔可能在野地裡不測。指定他們從他常去的民都有那裡找。就因他們的伯父做了個壞夢，犯了堂弟很重的思念。次日，他們於是去尋找。

兩兄弟下到民都有溪再爬上鄧料走過的路，兩位嚇了一大跳。他們看見叔叔開墾的地，同聲大叫：「叔叔好厲害！」他們看見鄧料把溪邊開墾精光，

在墾地中央搭了寮屋，用竹管從溪裡拉水來煮食。廚房是新的，屋頂是新的。於是他們大聲呼叫叔叔，但沒人應聲。「他到哪去了？」萊撒問著。然後心已決定地說：「我們回去稟報伯父吧！鄧料神出鬼沒的，我們怎知道如何找起？我們只得在家裡等人呢？」

瓦旦伯公在家裡等著。

過了廿幾天，鄧料出現了。他站在尤命家門。他把一邊的門板推開，兩腳跨站門檻中央。

尤命的兒子第圖大喊：「鄧料來了！」在倉庫玩耍的小孩全都跳了出來往外跑。「拍！」鄧料也聞聲跳了出去。說是遲那時快，「咚」一聲，他的頭撞到另一片門板而「哎！混蛋！這些小孩怎這樣嚇人呢！」他嘴上罵了幾句。然後想了一回，又轉頭回來。我們沒聽過他的聲音，我們只得呆杵在原地不動。

離最近的阿紹問道：「鄧--，叔公，你有事嗎？」從幼小時，我們鮮少見到他，就只有大人們拿他來嚇我們而已。

「你你你父親呢？」他問阿紹。他見了我們，又不相認識，話也說不上口。

叔公來向我們借些種子。與其說借東西，在山裡的人，應說是「要或索取」，或說是拿東西來的。因為沒有人會還回借去的東西。人們把種子播好，長成後，你要自己向他索回。而且通常都不會還回的。因為日子久了大家都會忘記了。他人會說：「我借的東西又不是很多，那恩惠能算得了多少呢？」

「沒關係，他拿去就好了。」第圖向父親說明叔公鄧料來過家裡要些種子後，尤命向兒子說。

從此，我們不再畏懼叔公了。原來那些只是大人用來嚇唬小孩的技倆。叔公人很好，身體硬朗，是位勇士。自己墾地，種植，做十足的泰雅人。他從來不黏著大人的後頭做事，有自己的思想，自己奮鬥，自己過生活。

4. Musa Pbhul

“你叫什麼名字?” ini’ nya’ syuki qu nyux Kinsat maqot qasa.

“你在林班地蓋房子嗎?” si tmlux kya’ qu Yutas Tngryaw.

“你知道在林班地開墾是犯法的嗎?” ini’ nya’ baqi smyuk ke’ ne Kinsat qasa. ru pqutan ni Tngryaw mha,”nanu’ mha su? nanu zyaw nyux su skal? wal saku’ bhlan?” aw ga, ini’ baqi mong ne plmukan ke’ qasa uzi. bsyaq nha maqut ke’ ne Thailu ga, ungat qu wal sykun ne Tngryaw.

nanak “nanu mha su?” qu ssyukun nya’ maput lozi. wal nha si rasi Sincyuk qu Yutas la, halay maqut ne Hogeng kya la mha

Kinsat ki Plmukan Kanlinsyo' qasa. ini' nha' thyazi kmal ki.

bnkis ne tayal balay qu Yutas Tngryaw. 'mumuk bosì' kinbalay nya' kyahil ne mit qu tunux nya'. cinhawak ritan tninun nuka' ne atayal se raral qu nyux nya' plkusun. 'mukan nya' ne hlus nanak qu kyahu'(bgah) nya'. wal galan Kinsat qu pucing hya'. aw ga, nyux nya' bhlan snu ne token na' qu ktu' nya'. si bbaqi se sinbaitaq pucing kya. mqalux kwara' hi' nya' ru rqyas nya'. ktn plmukan se tuqi 'osa' Hogeng lga, si ux ux mkzi suru tunux nha' mgyay. iyat nha kntan tayal balay aring se raral. si mulux snr'us kmal mha,"這是什麼人? 哪裡來的?" si nha ga khaisip(qinzyatan) nyux kyapun Kinsat sqa la.

tehok se ngasal pqutan Hogeng lga, si qala' mita' si qnryang ru rnamu ngasal qu Tngryaw.

"你叫什麼名字?" maqut qu cyux mtama' se wagiq thikan qasa.

"你有在林班地墾作,蓋房子嗎?" mtmaq ki kinsat maqut qu plmukan qani. aw ru, mtmaq ini' syuk ke' uzi yutas Tngryaw. pzyux qu wal nha' paqut Yutas ga, ini' baqi nanu' wal skal ne plmukan qasa qu Yutas. cyux mkkal nha' nanak qu plmukan, ru cyux nha' ini' qbaqi mha son nanu' kmal qu qutux tayal qani. posun nha' ngasal bnhlan Yutas qasa lozi. cyugal ryax wal la, rasun nha' se 'nwahan qasa lozi. pqutan ne saxa' ini' ptnaq plmukan. ini' syuki ne Tngryaw. posun nha' se knian bnhlan qasa lozi. kya hazi obeh sazing bzyacing ru ini' nha' baqi maqut ana qutux ke' lga, ssatu' nha' ngasal la. kya nha' wal kyalun mha laxi usa' tatak lki. aw ga, tehok qalang Ulay qu Yutas Tngryaw ga, ihi' musa' se tatak nya', ihi' musa' mita' pnuhi nya'. wal yaqeh iyal inlungan nya' gi wal qriqon kwara qitun nya', wal mstmaq qurip nya', wal mkzyay tmi' nya' la. yaqu tatak nya' ini' kzyupi ne 'tayal. kengun nha' mzip. nyux kyan na' qu trakis hya'. halan nya' magal qsya ru phapuy kya la.

'naras saku' yaya' mu se qmayah ne Yutas Tngryaw se qutux ryax. musa' sami ksyu pnuhi nya'. qapun myan qitun nya', lmon myan cikay ngahi' ru sehoy nya'. ru puyun myan gbyan, niqun myan qu nagal myan qasa. aw ga, ini' myan ktay kya qu Yutas. ini' myan baqi wal kyapun ni Kanlinsyo' ru wal rasun mhul Sincyuk qu yutas qasa. alay myan mngungu mtlqing musa' mqoriq pnuhi

nya' se syaw tatak qasa. si sami pk'tali' mħkangi' ru ini' sami phngzyang se zik k'man thwaihway musa' ksyu.

bsyaq ryax wal lga, pongan myan pinqzyu ne tayal mkyahu' mha wal kyapun mqoriq Lingpang Tngryaw la. si psnanak linlung qu bnkis, ini' nha' qbaqi son nanu' maras ngasal qu Yutas Tngryaw. ini' nha' baqi cyux inu' uzi. ini' kzyan se raral mnanak ru ini' cinhtu ngasal kreryax qasa. qenah yaqeh iyal inlungan nha' gi yaqeh balay plmukan hya' mha kwara' bnkis. ini' ta' bqbaq ki tayal plmukan ru thailu. sson ta' nanu' qu zyaw qasa la. si mulux maqut tayal ru hnkangi' tayal se Gokosyo'. aw ga, unġat tayal baq qu zyaw qasa.

4.身陷囹圄

「你叫什麼名字？」叔公沒有回答警察問的問題。

「你在林班地蓋房子嗎？」叔公靜靜地不言。

「你知道在林班地開墾是犯法的嗎？」他無法回答。之後他回問：「你說什麼？」

你指的是什麼？」可是平地人更不明白他所說的話。用國語說話僵持了很久，鄧料沒發一語。

「你說什麼？」最後又說了一句。他們做成結論把他送到新竹，讓法院來處理。

鄧料叔公是泰雅巴萊，他頂著羊皮縫製的皮帽，穿著芋蔴織成的長掛，下部僅用長布遮住。警察把他的開山刀收了起來，但腰際拴著背袋繩索。一眼便知原來繫住著長刀。全身包括臉都黝黑。平地人在法院的通道見了，沒人不側著身走過，很不屑地說：「這是什麼人？哪裡來的？」他們都想成警察捉來了一位乞丐呢。

到了法庭，鄧料叔公只顧著向牆和天花板望著。

「你叫什麼名字？」坐在庭上的法官問著。

「你有在林班地墾作，蓋房子嗎？」這位法官問的和警察一樣，鄧料一樣也不回答。還問了一堆，叔公弄不清楚的問題。庭上們討論一回兒，問不出所以然。於是遣回看守所。三天後再提，換人問了，沒有結果，再遣送看守所。過了兩個月，問不出所以然，於是送回井上。並約定不可再回墾地。然而，鄧料一下車子，馬上回到他的土地，去巡視他的田野。很遺憾的是，玉米被偷的精光，生薑爛掉，絲瓜乾枯。只剩寮屋未受人入侵，小米還在。他把水接來，開始煮食起來。

母親在當中的一天，帶我去向叔公借東西。我們摘了幾根玉米，挖了甘薯和芋頭，帶回家做晚餐。那時我們並未遇見叔公。我們不知道他為林務局人員送到新竹去關。我們還煞有其事地在寮屋附近躲著借他的東西。我們用膝蓋在草堆中爬行著，沒有發出一點聲音。

經過多日，山下的人傳來了鄧料叔公因偷盜林班地而被關的消息。大人們開始煩惱，伯公也不知所措。這回不比從前，大人們認為法官更不好對付。他們沒有熟識的平地人可以解決。只得向鄉公所人員問，但沒有答案。

5. Mwach Tqru Cimu'

“Yumin, ksyugay ta' cikay cimu' su ha?” ini' syax wagi mzboq ne ryax qasa ga, cyux maku' pongan mkkal se bthang yaba' mu ki squliq. mwach pksyu lozi qu Yutas Tngryaw. wal magal cimu' se cyaranse' yaya' maku, ru biqan nya' cimu'.

“ima' wal kmzyap isu'? naras su nha' inu'? nanu' qu wal nha' skal? nanu' zyaw ggalun nha'? mnaki' su inu'? pira' ryax wal su sqasa la?” pqutan yaba' mu 'nwahan ne yutas. ktan yaba' mu nyux plkusun lukus plmukan qu mama' nya' qasa. giqas iyal. ru inqtuxun nya' maqut. zyan ne hya' qu plmukan maqut Yutas se wal qasa. blaq gi mtnaq ke' pkyalan nha. baqun mong ni Yutas Tngryaw.

“ini' mu baqi.” bsyaq lga, si say ne Yutas Tngryaw mha qasa smyuk. mhngaw kmal ru mkkita sazing qasa. ini' snhi ne yaba' mu qu ke' nya'.

“blaq niqun mami nha', pzyux ramat mniq nha' uzi. biquin saku' nha' lukus. aw ga, wal nha' sbuling cinhawak mu, wal nha' lqingun pucing mu. pglu saku' nha' turak mwach smatu' ngasal.” wal mqrux pzyux cikay ke' skal nya' la. zyan ne tayal mnwah mcisal twahiq iyal, zyan ne bsyaq iyal 'nwahan nya' mgnaw ki lpyung nya'.

“aw ga, ima' mnwah mquliq pnuhi maku?” yaqeh cikay rgyas nya' maqut. wal si pskura suru msazyux yaya' mu. 'nwahan myan ksyu cikay qitun nya', 'nwahan myan gmhak qu ngahi' ru sehoy nya' se wal pbhul ryax qasa. zyan se hera' 'nwahan mquliq ne yaya', ru nyux halaw 'lwan ne kinsat. halaw kyapun ne kinsat.

“yaqeh balay qu tqes plmukan qasa. si mulux mha wal saku' mquliq Lingpang. kmal mha wal mu qliqun rhzyal nha. aw ru, si mulux maqut ne iyat zyaw balay. baqa lha' qu cinrhzyal qasa la. se knwan mnaki se rgyax qani qu plmukan? wa' si mulux mwach mingat rhzyal ta' tayal lpi? si saku' mha tqzi hugal lru, wal mkzyay

kwara' pnuhi maku."

"mozay hnkanhi ni mama' Watan isu la. bsyaq lga, wal myan pongan snatu ni mrhu maki Gokosyo' kmal. wal su bhlan la mha. aw ga, ungat balay baqun myan ki mama'! halay misu hnkanhi hugal mha Laisa', swa lga, si mulux mtama' se raka Ulay. ungat ana qutux zyaw baqun nya'." sblequn ni Yumin qu inlungan ni mama' nya' qasa. quna nya' baqun mha pzyux iyal sin'inu nha balay.

"nanu' si saku qnguciq mlu se kinsat plmukan. posun saku nya' se qasa, pwahun si nya' sqani. nanu' si mulux mthgiru se krahu ngasal nha." pcyunaq nya' tuzyuq nya' se kyahu haga', ru kmal mha, "syau saku nha se cikuy 'byan. kya qutux mwah smatu nniqun maku. psqitan saku nha senunux, ru posun saku nha mema' se lubun pema'. ini' saku pkkal ki lha'."

si saku' tmlux mong se sakaw 'byan mu. ini' saku phngzyang ana qutux. cinay balaq inlungan mu gi wal mu baqun kwara' zyaw ne Yutas wal ryax qani la. wal mhhwah kwara' ngungu mu se Tngryaw la. wal mhwah kwara' pinqutan mu se qsahoy inlungan mu nanak la. nway la, nway gi nyux ta' pongan hngzyang nya' ru nyux mqyanux sqa na'. ini' kzyan se ryax wal qasa, mozyay hkangi' ne bnkis, mozyay maqut squliq mha' laya' mamu ini' kta' aiinu' qu Yutas Tngryaw qasa, kal sami cikay ha'?. mwah loy kmsyu cimu' misu' qani ga, mzimu ru mblaq inlungan mu uzi la.

5. 又回來借塩巴

「尤命，借我一些塩巴，好嗎？」天未亮，我聽見有人和父親說話。是鄧料

叔公又來借東西。母親到廚櫃中拿一些塩巴給叔公。

「是誰把你捉走？他們把你帶到哪裡？他們說了什麼？他們要什麼？你住哪裡？你在那裡幾天？」父親問起叔公行踪。又見叔叔身穿平地人的衣著，便一一地問。好像法官一樣。還好他們操相同的語言，鄧料叔公完全明白。

「我一概不知。」鄧料叔公想了許久，就蹦出一句。兩人於靜了一會兒，父親不相信他說的話。

「他們的東西很好吃，菜也很多，他們還送我衣服穿。可是，他們把我的長掛，連同長刀都拿走了。他們讓我坐轎車回來。」他的話加長了，好像是去了很遠的地方去玩，更像去探訪好友好幾天回來。

「可是，是誰把我種的東西偷光？」他的臉變的兇惡。母親立刻轉身

向後，不好意思，因為我們在那時間曾去借過他的東西，我們拔了甘薯，芋頭。母親青現的好像面對著昨天發生的事，現在為警察發現，要被捉走似的。

「平地人亂捉人，他們說我偷盜林班地。盡問些無聊的問題。可是，土地怎會是他們的？，他們何時曾在山裡？他們怎麼可以隨意搶我們的土地呢？他們把我關在牢裡太久了，我種的全都枯死了。」他為母親圓了場。

「伯父找你好苦。最後我們聽到鄉公所鄉長托來的話，說你被綁起來了。但是我們束手無策。萊撒說要下山去找，最後，他也只能在井上附近找。我們莫可奈何。」尤命跟堂叔說些好聽的話，好讓他明白全家人都相當擔心。

「我就笨笨地跟著警察走。他們把我送來送去，在法庭來來回回。」他向駁坎下吐一口水，繼續說：「他們把我關在小房間，有人送飯來。然後剃掉我的頭髮，再帶我到澡堂洗澡。我一句都未跟他們交談。」

我則屏住呼吸躺在床上聽著，沒有出聲。心中又增加許多叔公的事蹟於是我一點都不再畏懼了。現在心中雖然還存在更多的疑問，但還是算了，他現在好端端的。不像前些日子，大人們像是熱鍋上的螞蟻，找了老半天，也問了所有的人是否曾遇見，請通知我們，好嗎？如今，他又來到家裡借些塩，我的心也寬了許多。

6. Wal Rasun Mkrkyas se Hongu Bhray, Wal La!

wal yaqeh iyal inlungan Yutas Tngryaw se mhoqil yaya' nya' ryax wal qasa. ru yaqeh iyal lozi se wal mgyay maras 'laqi' nqu kneril nya'. baqun Yutas maku' qu gaga' ne atayal. nanu si ga se psnanak ru qnguciq ke' lga, utu ini' wah inlungan qu yaqeh zyaw lma. zyan atayal ita', si tama' mita' plmukan, ru Thailu, mwah mingat rhzyal rgyax ta'. mwah tmutu' balong, mwah mingat qmazyah muhi nasi' ki uca'. mwah pinhmut sintuqi krahuh wahan ne turak nha', mwah mpanga' qhoniq tnutu' nha'.

“ru knal nqu squliq qasa ana' qutux ke' mha ksyugay ta' pi?” lmpu se zik inlungan nya' nanak Yutas Tngryaw. mtama' se babaw btunux mita' pnuhi nya' se qmayah nya'. nanak behoy si thwaihway box box zmup se rgyax. mtnaq mlu ki insuna' nya'. mtnaq ki insuna' ne yutas Tngryaw. wal ini' kal ana' qutux ke'.

“ima' pbzinah qu ramu ne rgyax, gyus ne rgyax. nanu' niqun ni atayal se rgyax qani la?” qmtux iyal qsahuy lhbun ne Tngryaw linglung. aki nya' ini' baqi smru' hi nya se babaw btunux. bnkis balay la qu Yutas. ini' nya' baqun tpiray qu qnxan ita' tayal.

nanak yaqu nyux nya' ssli se qashuy nya' qu mtpiray se tunux nya'.

"baha ini' pgay qu qlimu ne lkawtas ta' lpi?"

"long, long!" hngzyang qu kinhozyan plmukan tuqi', wal nha ssawan kwara qsnu rgyax la. koxun ne 'lyutux ne lkawtas ta'. wal mgyay, iyat ta' biqan ne lkawtas nniqun ta'.

"nanu' 'lwan ta' la? nanu' rranga' ta' 'laqi' la?" mrngil iyal 'buk ne hi nya' kmal ki rgyax nyux nya' tnga qasa. tmnga pinqmahan nya lozi. tmnga se snian inlungan kayal. smyax iyal, wal mzuy mlaka' qu plqoy yulung. wal tmatu tunux ki llyu ne qoran. blaq iyal tnga mhtu se babaw ne qsya gong. wal mtalah pn-gyan ne wagi qu bway trakis pnuhi Yutas. thwaihway la kwara' minqyanux. thwaihway la insuna' ne rgyax. yasa qu snbil balay ne bnkaisan. yasa qu blaq balay ne zyaw ssbil ta' 'laqi' ki mha se tunux Yutas.

"wa' nanak qu spi' maku? betunux iyal ktan mu qu lk'aya' maku, mwah czbeng qba mu. ru rrasun si nya' ngasal." wal nya spyun lk'aya' nya. mwah maras Tngryaw musa' ngasal balay ne bnkis ita' la.

"mhkangi sami se mkrkyas tuqi aring kayu. hazi saku cipoq na, ru syan nya' rngu hmuluy mkrkyas." bnkis balay wi qu Tngryaw la ay! ini' thozyay mhkangi' se tuqi halan nya'.

"ihi' cikay usa' tmapeh kwara' sswe' su, Laisa'. hali magal qu mama' mamu Tngryaw. wal tpihun ni lk'aya' nya' hazi la. kya sesazing ryax ungat insuna' nya' kya la." mqqoh iyal ke' ni Cisal, kneril ni Laisa'. mhtu wagi lga, wal mpanga kiri qu Cisal. wal mqutux nanak se gong Mintuyu'. aki musa pbiq cikay pnuhi ni Yutas nya' Tngryaw. yasa se mhoqil qu tmi' ru twil ryax 'bagan qasa.

t'aring hga, kaingu nya' ps'ang qu Yutas Tngryaw mha linglung Yata' Cisal. aw ga, soyan nya' balay qu krahu ru ssbin qu pnuhi Yutas qasa. cyux tgyah qu blihun ne tatak Yutas uzi. hwagan nya', kuna i pswal miq cikay nniqun nya' mha. ana nya' incyugal hmow ga, ini syuk. halan nya mita' se zik tatak, ru nyux m'abi' se бага' nya' qu Yutas. tliqun nya' ga, ini' pzuy ana qutux. swa lga, wal si 'nkux mqzinah mgay ngasal kmal mlikuy nya' Laisa' la.

yasa qu nyux saku' mqwas biru' tspayat kawas se pqwasan

biru' qalang Ulay. wal zyan wal stmoan cimu' se pangih mu qmtux iyal inlungan maku' mita'. wal phangal ne yaba' mu ki mama' mu qu Yutas qasa. wal mtglu mkaraw se hongu' bhray yaya' mu ki yata' maku uzi. halan nha 'mbul se buqul kska' tuqi 'osa' R'uzyan. sr'un maku' boq roziq mu, ini' saku' ngilis gi nyux kwara' seto' glu myan mita' se beh qasa.

“ima' wal phangal qasa? kahol galang inu'?” ini' nha baqi ima' qu wal halan smatu' se buqul qasa. ungat tayal qu pputan nha.

“laxi kita' ita' la, psaniq qu si mulux tmnga mhoqil tayal ru ini' usa' smatu ita' hya' ki!” kmal Acin. kuin ki mtswe' nanak, si sami pqyaqeh se syaw ngasal pqwasan. wal Yutas myan la, wal la tayal balay Yutas qasa. musa' mstnaq ki lkawtas ta' se hongu' 'lyutux qasa la.

“talagay laqi' ne Yumin, nyux ta' mkita' se kinholan maku qla. bsyaq saku linlung mha mwah si ptatuk tunux ki lk'aba' maku Buya', son nha mha Tngryaw qani. mhway simu ptlkawtas simu kawas qani.” msboq zik roziq ni Yata' Umi kmal se wahan saki nya' mglu pslkawtas. pslkawtas sami glu myan ryax kawas sqani ga, mwah wi laqi' laqi' ne yutas Tngryaw. Yata' mu qu cingay snramat nya' ru krngu nya' ming qba mu kmal se kni'an nya' Togeng. mzimu iyal kwara' bnkis gi nyux m'bu' se qalang qani. syan nha blaq gaga' qu pslkawtas kawas kawas mwah.

6. 扛上鐵線橋，向上走了

鄧料叔公在母親過世時，嚐受了煎熬；他的妻子協著兒女離開，心徹底地碎了。但泰雅的他懂得傳統。他用無言去抗爭，他與眾不同地使其心不惑。我們泰雅不也是靜默地看著漢人佔領我們土地，掠奪森林和墾地來種植梨和茶。再不就是把路開的大大的，任其卡車載走了我們的樹林，是吧。

「那幫人曾說要來借一下嗎？」鄧料叔公心懸念著。他在他的墾地的大石上坐著思想。山風輕輕的吹，配合著他的呼吸，盡在不言中。

「誰來修補山林的血和腸，山上的人要依靠何物？」鄧料胸口嚐到苦味，險不能在石頭上撐住自己。他老了，他沒能力改變泰雅的命運。只有把它放在心上糾纏。

「祖靈怎麼不跑呢？」

「隆，隆！」路還是開著，它的吼聲驚動山林山獸，嚇走了山神。牠們都走了，牠們不再給我們任何食物了。

「我們能找到什麼？我們能拿什麼給下一代？」他用潺弱的身軀對著眼前的山林說著。望著田野，再望著心想的天空。晴朗的天空飄過一片白

雲，配合麻竹梢輕輕地點頭。倒在溪面上雲是好看。叔公曬鋪的小米呈金黃色。所有的景緻都緩行著，緩緩的呼吸著。那就是祖先遺留的東西，那是祖先送給子孫們最好的東西。

「我做了奇怪的夢嗎？母親看起來好美麗，她前來牽著我的手，把我帶回家。」昨日夢見母親將鄧料帶回祖先的地方。

「我們牽著手向上走去，我可能太小，她拖著我走。」鄧料已經老了，他無法走到他該去的地方。

「萊撒，快去召集你的兄弟，去把鄧料叔叔帶回來，他已蒙親恩召了，他可能死了兩三天了。」萊撒的妻子奇撒兒急忙地說。她在天亮時，背著竹簍一人前去民都有溪。她想要到叔叔那裡摘些食材，那裡的絲瓜和黃瓜都熟了。

起先，她害怕受到鄧料叔叔會責備。但她中意叔叔種的又大又甜的瓜子。叔叔的門是開著的，她就大聲喊叫，希望能得到允許。我叫了幾聲，沒人應著。於是她提起神進屋去看，發現叔叔沉睡著。她用手搖醒，沒有動靜。於是她驚嚇地狂奔回家告訴她的先生。

時間到了我上國小四年級，我的心如灑過鹽的傷口一樣地楚通著。我望著叔公被伯叔父親們扛著，母親和嬸嬸們跟在其後，向著鐵索橋上去。他們一行人要把叔公帶到白蘭途中的墓地去。我忍住眼中的淚水，我不想讓身旁的同學察覺到異狀。

「誰被扛著？從哪個部落來的呢？」他們沒人可問，也不知道怎麼一回事。

「別看了，自家人沒送行還看是犯忌諱的。」哥哥把我止住。只有我們兄弟心情盪到谷底。我們的叔公走了，真正的泰雅人走了，他要和祖先在彩虹的一端相會。

「感謝天，我哥尤命的兒子，我們又在祖先曾居住的地方相見。我从小就懷念著我的父親撫亞。他們所說的鄧料。還好你們祭祖。」我的姑姑烏米前來參加祭祖。今年，我們一家人祭祖時，鄧料的兒女一同前來。姑姑緊握著我的手談到她們住桃園的現狀。大人們也興高采烈地歡迎，就約定每年此時都要舉行祭祖